

ЗАСТАРЕЛОСТ ПОТРАЖИВАЊА НАКНАДЕ И НАГРАДЕ ЗА ВРШЕЊЕ ДУЖНОСТИ СУДИЈЕ ПОРОТНИКА

Правни основ потраживања накнаде и награде за вршење дужности судије поротника је накнада штете која је проузрокована незаконитим и неправилним радом органа Републике Србије (неправилним обрачуном висине награде и накнаде за обављање рада судија поротника) и застарева за три године од када је оштећеник дознао за штету и за лице које је штету учинило, а у сваком случају за пет година од када је штета настала.

Из образложења:

„Према утврђеном чињеничном стању, тужиља је обављала поротничку дужност, као судија поротник у Првом општинском суду у Београду и Првом основном суду у Београду у периоду почев од јануара 2003. до јула 2010. године. Налазом и мишљењем вештака финансијске струке утврђено је да је тужена тужилци, на име накнаде и награде исплатила мање износе за сваки месец појединачно према броју дана и броју часова обављања дужности поротника, неправилно примењујући Одлуку о накнадама и наградама судијама поротницима („Службени гласник РС“, број 86/2002). Тужиља је поднела тужбу у овој правној ствари дана 6.8.2014. године.

На основу овако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је закључио да је тужбени захтев основан, а одлучујући о приговору застарелости потраживања истакнутом од стране тужене првостепени суд је оценио да је овај приговор неоснован, јер се у конкретном случају примењује одредба члана 371. Закона о облигационим односима, која предвиђа општи рок застарелости, будући да поротничка накнада и награда нису повремени потраживања, јер доспевају одмах, а не у годишњим или другим размацима, због чега је усвојио тужбени захтев. Према оцени другостепеног суда, првостепени суд је на утврђено чињенично стање погрешно применио материјално право примењујући општи рок застарелости потраживања из члана 371. Закона о облигационим односима, јер се у конкретном случају ради о потраживању повремених давања из члана 372. Закона о облигационим односима, која доспевају годишње или у краћим размацима времена и која застаревају за три године од доспелости сваког појединог давања. С обзиром да су у конкретном случају неисплаћени износи који се односе на награде и накнаде по основу вршења дужности судија поротника застарели, другостепени суд је преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев, као неоснован.

Врховни касациони суд оцењује да потраживање тужилце јесте застарело, али да основ потраживања није дуг, нити потраживање тужилце представља повремено потраживање из члана 372. Закона о облигационим односима.

У повременим новчаним давањима спадају давања чија је висина унапред позната (станарине, закупнине и друга) на која затезна камата тече од дана када је суду поднет захтев за њихову исплату, а не и накнаде чији се износ унапред не зна, а на које затезна камата тече од падања дужника у доцње. Висина накнаде и награде за рад судија поротника није унапред позната, већ се обрачунава у зависности од времена у коме је судија поротник био ангажован (присуство на суђењима и учествовање у доношењу одлука). При томе, чињеница да је неко лице изабрано за судију поротника не значи да ће у сваком случају бити и ангажовано од стране суда за обављање поротничке дужности, а ако буде ангажовано, не значи да ће дужност судије поротника обављати у тачно одређеним временским интервалима (сваког месеца или у дужим временским

интервалима). Због тога се потраживања награде и накнаде за рад судија поротника не могу сврстати у повремена потраживања.

Поступање органа за чији рад одговара држава и правилност њиховог рада оцењује се, по одредби члана 172. Закона о облигационим односима, према прописаним правилима поступка за рад органа и околностима конкретног случаја. Незаконитим радом службеног лица или органа сматра се поступање супротно закону, другом пропису или општем акту, као и пропуштање да се закон, други пропис или општи акт примени. Неправилан рад службеног лица или органа је чињење или нечињење противно уобичајеном или прописаном начину обављања делатности које штети праву или интересима неког лица.

Према оцени Врховног касационог суда правни основ потраживања у конкретном случају је накнада штете и Република Србија је одговорна за штету коју је проузроковао њен орган незаконитим и неправилним радом (неправилним обрачуном висине награде и накнаде за обављање рада судије поротника), у ком случају је рок застарелости ових потраживања прописан чланом 376. Закона о облигационим односима. Пошто потраживање накнаде проузроковане штете застарева за три године од када је оштећеник дознао за штету и за лице које је штету учинило, а у сваком случају за пет година од када је штета настала, у конкретном случају потраживање тужиље јесте застарело. Наиме, тужба је поднета 6.8.2014. године, а тужиља потражује неисплаћене накнаде и награде за рад судије поротника за период од 1.5.2004. године до 31.7.2010. године. Собзиром да је тужиљи последња награда и накнада исплаћена у јулу месецу 2010. године, када је тужиља могла да зна да јој награде и накнаде нису правилно обрачунате, односно да јој је исплаћен мањи износ од припадајућег, до дана подношења тужбе истекао је субјективни рок од три године из члана 376. став 1. Закона о облигационим односима, због чега је потраживање тужиље застарело у целини.“

(Сентенца из пресуде Врховног касационог суда Рев 3015/2017 од 7.2.2018. године, утврђена на седници Грађанског одељења од 3.7.2020. године)